

Pergamon

Trzeci zbor

A do anioła zboru w Pergamie napisz: To mówi
Ten, który ma ostry miecz obosieczny – Obj.
2:12.

Interesujące fakty na temat Pergamonu

Kiedy apostoł Jan pisał swój list, Pergamon był bardzo dobrze rozwiniętym i jednym z najbardziej wpływowych miast w Imperium Rzymskim. Był powszechnie znany jako ważny ośrodek kultury i sztuki. Imponujące zabytki przypominają dziś o świetności tego miasta położonego na szczycie smaganej wiatrem góry nad tureckim wybrzeżem i śmiało spoglądającego na lazurowe Morze Egejskie. Miejski teatr, mieszczący ponad 10 tysięcy widzów, jest cudem akustyki. Turysta mówiący normalnym głosem na scenie może być słyszany na najwyższych siedzeniach. Biblioteka miejska była niezwykła i ustępowała jedynie Wielkiej Bibliotece Aleksandryjskiej. Szacuje się, że skatalogowano w niej do 200 tysięcy dokumentów, zarówno papirusowych, jak i pergaminowych. Była tak sławna w całym basenie Morza Śródziemnego, że rzymski generał Marek Antoniusz podarował ją jako prezent ślubny Kleopatrze.

Mieszkańcy Pergamonu byli wynalazcami i innowatorami, m.in. udoskonalili pergamin wykonany z cielej skóry. Starożytne zapiski podają, że zbudowali pierwszy na świecie szpital psychiatryczny i założyli ośrodek leczniczy zwany Asklepiem, na cześć Asklepiosa, greckiego boga medycyny. Atrybutem Asklepiosa była laska owinięta wężem, która dziś jest znana jako symbol medycyny. Asklepiem był połączeniem szpitala i uzdrowiska. Pacjenci mogli korzystać ze wszystkiego, od kąpieli i innych zabiegów oczyszczających, po poważne operacje. Prowadzący go kapłani nie przyjmowali osób z nieuleczalną chorobą, żeby chronić swą reputację. Z tego też powodu przy wejściu widniał napis: „Śmierci wstęp wzbroniony”.

Mieszkańcy Pergamonu czcili licznych greckich i rzymskich bogów. Kiedy pojawiło się chrześcijaństwo z wiarą w jednego Boga i Jezusa Chrystusa jako Syna Bożego, intensywnie starano się uciszyć chrześcijańskie świadectwo.

Z jednego punktu widzenia Pergamon był bardzo luksusowym i zaawansowanym miastem. Z drugiej strony było to jedno z najciemniejszych, najbardziej przesądnych i przerażających miast w całym Imperium Rzym-

skim.

Kościół w Pergamonie

Kościół w Pergamonie („ziemskie wywyższenie”) to trzeci i najdłuższy okres z siedmiu etapów rozwoju Kościoła chrześcijańskiego, trwający od 313 do 1157 roku. Można go uznać za apogeum wieków ciemnych, kiedy to Kościół wyszedł z ogromnych i ciężkich prześladowań, najpierw ze strony Żydów, a później pogańskiego Rzymu. Pergamon pogrążył się w głębokiej ciemności nominalnej ortodoksji, a światło Ewangelii prawie zgasło. Nominalny kościół zyskał społeczną akceptację, popularność i został ogromnie wywyższony w ziemskim wymiarze. Jezus przepowiedział ten stan w Mat. 13:31-32, opisując rozwój ziarnka gorczycy, mniejszego niż inne nasiona, w drzewo, do którego przylatywały i w którym zamieszkały ptaki niebieskie. To obrazuje rozwój nominalnego kościoła.

Papiestwo zyskało na znaczeniu, co doprowadziło do pierwszego soboru ekumenicznego, który zajął się przede wszystkim kwestią „Trójcy” i sformułowaniem wyznania wiary. W tym czasie wystąpił Ariusz, aleksandryjski duchowny, który bronił i udowadniał tezę, że Jezus Chrystus jest Synem Bożym, odrębnym od Ojca. Postanienie do kościoła w Pergamonie musiał znajdować się na scenie na początku tego okresu, ponieważ jego przesłanie przygotowało scenę dla wszystkiego tego, z czym kościół będzie musiał się później zmierzyć. Uzasadniona jest sugestia, że Ariusz był tym postąncem. Opowiadając się za prawdą, jego „wielka kontrowersja” wpłynęła nie tylko na bieg wydarzeń w prawdziwym kościele, nominalnym kościele i Imperium Rzymskim, lecz także wywarła głęboki wpływ na nasz sposób wierzenia w Boga, Ojca, i Jezusa, Jego Syna.

Tło historyczne

Konstantyn Wielki był pierwszym cesarzem rzymskim, który porzucił pogaństwo na rzecz nominalnego chrześcijaństwa. W 313 r. udzielił wszystkim wolności religijnej, uznał chrześcijaństwo za legalne i przyjął pozycję chrześcijańskiego cesarza w Kościele. Stworzyło to doskonałe warunki do lawinowego wzrostu liczebności nominalnego kościoła. W 325 r. zwołał pierwszą powszechną debatę, zorganizowaną przez przywódców pierwotnego kościoła w Nicei (dzisiejszy Iznik, Turcja). Jego celem było rozstrzygnięcie sporów teologicznych, które powodowały podziały w obrębie imperium.

Zakończyła się ona ustanowieniem nicejskiego wyznania wiary, które jednoznacznie potwierdzało doktrynę o

bóstwie Chrystusa jako współistotnego Bogu. Ariusz wywołał wielką kontrowersję, gdy zakwestionował pełną boskość Chrystusa, ponieważ w przeciwieństwie do Boga, Chrystus narodził się i miał początek. To, co rozpoczęło się jako akademicka debata teologiczna, rozprzestrzeniło się na całe imperium, grożąc podziałami we wczesnym chrześcijaństwie.

Ariusz (256-336)

Informacje o życiu i nauczaniu Ariusza są ograniczone, ponieważ większość jego pism została potępiona przez sobór nicejski, a następnie zniszczona. Jedyne zapisy jego nauczania znajdują się w pismach jego przeciwników. Ariusz był z pochodzenia Libijczykiem i Berberem (północno-zachodnia Afryka). Jego ojciec nazywał się Ammoniusz, był uczniem Lucjana z Antiochii. Lucjan był cenionym nauczycielem chrześcijańskim, który został męczennikiem za wiarę. Ariusz zaczerpnął wiele ze swoich przekonań od Lucjana.

Przeciwnicy Ariusza opisywali go jako wysokiego i szczupłego mężczyznę, o dystyngowanym wyglądzie i elokwentnego. Wielu było pod wrażeniem jego manier, samodyscypliny i intelektu. Na soborze nicejskim Ariusz przez około dwa miesiące argumentował i odwoływał się do Pisma Świętego, cytując wersety takie jak Jan 14:28 „Ojciec większy jest niż ja” i Kol. 1:15 „pierworodny wszelkiego stworzenia”. Ariusz upierał się, że Ojciec był większy od Syna i Syn był niższy od Boga Ojca, a nie „współrówny” czy „współwieczny”. Twierdził, że był czas, kiedy Jezus nie istniał. Że Jezus, Syn Boży, został stworzony i dlatego ustępował Bogu Ojcu pod względem natury i substancji.

Był to jednak pogląd mniejszościowy na soborze. Sobór Nicejski ogłosił Ariusza heretykiem po jego porażce i odmowie podpisania wyznania wiary stwierdzającego, że Chrystus miał tę samą boską naturę co Bóg. Ariusz i dwaj silni zwolennicy, którzy trwali przy nim do końca, zostali usunięci ze swoich urzędów i wygnani. Nie był to jednak koniec wielkiej kontrowersji wokół „arianizmu”. Trwała ona jeszcze przez 60 lat. Ariusz zmarł nagle w Konstantynopolu w tajemniczych okolicznościach. Współcześni uczeni uważają, że mógł umrzeć otruty przez swoich przeciwników.

Poselstwo do zboru

„A do anioła zboru w Pergamie napisz: To mówi Ten, który ma ostry miecz obosieczny. Wiem, gdzie mieszkasz, tam, gdzie jest tron szatana; a jednak trzymasz się mocno mego imienia i nie zaparłeś się wiary we mnie, nawet w dniach, kiedy Antypas, świadek mój wierny, został zabity u was, gdzie szatan ma swoje mieszkanie” (Obj. 2:12-13).

W pierwszym zdaniu tego przesłania Chrystus daje wiernym świętym tego okresu „ostry miecz obosieczny” (Hebr. 4:12), Słowo Boże, Stary i Nowy Testament. Mają go umiejętnie używać zarówno do obrony prawdy, jak i do obalenia błędu. Nakazuje im posługiwać się Pismem Świętym w walce ze światowym rozumowaniem i interesami. Wierni święci tego okresu byli bardzo gorliwi, „trzymając się mocno mego imienia”. Prawdziwy Kościół był jednak systematycznie wypierany przez kościół nominalny niczym „dobre nasienie” z przypowieści o pszenicy i kąkolu (Mat. 13:24-30). Kąkol, który stał się bardziej plenny, przytoczył na polu dobre nasienie aż do czasu żniwa.

Wierność świętych jest tym bardziej godna podziwu, że „mieszkają tam, gdzie jest tron szatana”, co może odnosić się do Rzymu. Rzym, ojczyzna i twierdza pogaństwa, stał się później centrum papieństwa w Watykanie. „Antypas, świadek mój wierny, [który] został zabity wśród was” świadczy o natężeniu prześladowań nieszczęsnych świętych. Antypas (*anti-* przeciw, *papas* - ojciec, papież), mówi o tych, którzy protestowali, będąc posłuszni poleceniu Jezusa: „Nikogo też na ziemi nie nazywajcie ojcem” (Mat. 23:9).

„Lecz mam ci nieco za złe, mianowicie, że są tam tacy, którzy trzymają się nauki Balaama, który nauczał Balaaka, jak uwodzić synów izraelskich, by spożywali rzeczy bałwanom ofiarowane i uprawiali nierząd. Tak i ty masz u siebie takich, którzy również trzymają się nauki nikolaitów. Upamiętaj się więc; a jeżeli nie, przyjdę do ciebie wkrótce i będę z nimi walczył mieczem ust moich” (Obj. 2:14-16).

Balaam był pogańskim prorokiem Boga, który dla osiągnięcia osobistych korzyści doradzał królowi Balakowi, jak skusić i sprowadzić Izrael na manowce, oddając cześć obcemu bogu i cudzołożąc z obcymi kobietami. Z tego powodu Bóg dotknął naród plagą i wielu ludzi zmarło (4 Mojż. 22-25).

Wraz z pierwszym ekumenicznym soborem w Nicei, Konstantyn Wielki rozpoczął nielegalną unię kościoła i państwa - duchowe cudzołóstwo. Konstantyn zwołał sobór, przewodniczył mu i ogłosił jego wynik. Jego przekonania, a nawet rozumienie chrześcijaństwa mogą być przedmiotem dyskusji, ponieważ nie był nawet ochrzczony aż do chwili tuż przed swoją śmiercią.

Wynik pierwszego soboru i jego kanony doktrynalnej ortodoksji stały się „przeszkodą” dla prawdziwego Kościoła. Skłonność nominalnego kościoła do mieszania niereligijnych praktyk z chrześcijańskimi pojęciami i łączenia religijnych ceremonii z pogańskimi rytuałami, dla uzyskania materialnego zysku i religijnego autorytetu, była formą duchowego cudzołóstwa.

Walka o dominację rozlała się na wszystkie szczeble

kościół. Wyrażenie „nauka nikolaitów” uchwyciło tę myśl. Nazwa ta wywodzi się od greckiego imienia „Nicolaos”: *nikos* i *laos*; „zwycięzający nad ludem” (Strong: G3532). Oznacza ono panowanie nad wierzącymi w taki sposób, że tylko nieliczni mieli upoważnienie do dostępu i studiowania Pisma Świętego, a następnie nauczania go innych. To uwolniło wierzących od konieczności studiowania, aby udowodnić określone kwestie dla samych siebie. Zamiast tego zaakceptowali, że wybrana garstka była lepiej poinformowana i miała być ich duchowymi przywódcami. Było to bardzo szkodliwe dla wierzących, ponieważ pozbawiało ich osobistej odpowiedzialności za studiowanie i rozwój, co było sprzeczne z napomnieniami św. Pawła (2 Tym. 2:15). „Kto ma uszy, niechaj słucha, co Duch mówi do zborów. Zwycięzcy dam nieco z manny ukrytej i kamyk dam mu biały, a na kamyku tym wypisane nowe imię, którego nikt nie zna, jak tylko ten, który je otrzymuje” (Obj. 2:17).

Błogosławieństwo dla prawdziwego Kościoła tego okresu jest równie zdumiewające jak ostrzeżenia. „Ukryta manna”, pochodząca ze złotego naczynia ukrytego w Arce Przymierza, mówi o życiodajnym duchowym pokarmie i nieśmiertelności dla wiernych świętych, którzy są

ukryci z Chrystusem. „Biały kamień” upewnia nas, że Bóg zna tych, którzy są Jego. On widzi czystość ich serc. Bóg pieczętuje ich duchem świętym i nadaje im imię ich ukochanego, imię Chrystusa.

Zakończenie

W naszych złożonych i trudnych czasach powinniśmy szczególnie zwracać uwagę na napomnienie, aby te czasy rozumieć oraz naszą w nich rolę zgodnie z Bożą perspektywą. W obecnej kulturze jesteśmy świadkami presji, aby dostosować się i być politycznie poprawnymi, tak jak wtedy gdy Ariusz był naciskany, aby ugiąć się przed władzą polityczną.

Przykład Ariusza, posłańca kościoła w Pergamonie, służy jako wzór i inspiracja wiary i wytrwałości. Przekonanie i odwaga są potrzebne, aby stanąć w obronie naszych przekonań. Ariusz i jego „wielka kontrowersja” jest kluczowa dla tego, jak wierzymy w Boga, Ojca, i Jezusa, Jego Syna. To kładzie podwaliny pod zrozumienie pięknej i kluczowej prawdy Pisma Świętego, ofiary okupu, odpowiadającej ceny zapłaconej przez jednego doskonałego człowieka, Jezusa.

Szarkowicz Daniel (CA)